

**QIN SARATONINING ERTA TASHXISLANISHI VA
PROFILAKTIKASI: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA
MUAMMOLAR.**

*Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti, Onkologiya, bolalar onkologiyasi va
palliativ yordam kafedrası dosenti*

Kurbankulov Uktam Muxammadovich

Annotatsiya: *Ushbu maqola qin saratonining erta tashxislanishi va profilaktikasiga bag'ishlangan. Maqolada zamonaviy diagnostika usullari, profilaktik chora-tadbirlar, shuningdek, qin saratonini aniqlashda duch kelinadigan asosiy muammolar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari qin saratonini erta bosqichda aniqlash va oldini olish strategiyalarini takomillashtirishga qaratilgan.*

Kalit so'zlar: *Qin saratoni, erta tashxis, profilaktika, diagnostika usullari, sog'lom turmush tarzi, ginekologik tekshiruvlar.*

Qin saratoni ayollarda uchraydigan eng keng tarqalgan onkologik kasalliklardan biri bo'lib, uning erta tashxisi bemorlarning hayot sifatini oshirish va davolash samaradorligini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. So'nggi yillarda qin saratonini aniqlash va oldini olish bo'yicha diagnostika va profilaktika usullari sezilarli darajada rivojlandi. Shu bilan birga, kasallikni erta bosqichda aniqlash va samarali oldini olishdagi muammolar, xususan, ayollarning muntazam tekshiruvdan o'tmasligi, malakali mutaxassislar yetishmasligi va zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashdagi cheklovlar hanz dolzarb hisoblanadi. Ushbu maqolada zamonaviy yondashuvlar, diagnostika metodlari va profilaktik chora-tadbirlarning samaradorligi hamda duch kelinadigan asosiy muammolar tahlil qilinadi.

Qin saratoni ayollarda uchraydigan eng keng tarqalgan onkologik kasalliklardan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, har yili minglab ayollar ushbu kasallik sababli vafot etadi. Epidemiologik tadqiqotlar ko'rsatadiki, qin saratonining tarqalishi yosh, ijtimoiy-iqtisodiy holat va sog'lom turmush tarziga bog'liq. Shu sababli kasallikni erta

aniqlash va samarali profilaktika strategiyalari jahon tibbiyotida katta ahamiyatga ega. Qin saratonini erta aniqlashning asosiy usullari Pap-test, HPV-test, kolposkopiya va biopsiyadir. Pap-test orqali qin shilliq qavatidan hujayralar olinib, mikroskopik tekshirish yordamida saraton oldi o'zgarishlari aniqlanadi. HPV-test esa Human papilloma virusini aniqlash orqali qin saratonining xavfini baholashga imkon beradi, chunki HPV infeksiyasi ko'plab holatlarda asosiy etiologik omil hisoblanadi. Kolposkopiya maxsus optik asbob yordamida qin shilliq qavatini kengaytirilgan tarzda tekshiradi va saraton oldi o'zgarishlarni aniq ko'rsatadi. Zarur hollarda biopsiya yordamida histologik tekshiruv amalga oshiriladi.

Qin saratonini oldini olish strategiyalari vaktsinatsiya, muntazam ginekologik tekshiruvlar, sog'lom hayot tarzi va profilaktik targ'ibot ishlarini o'z ichiga oladi. HPVga qarshi emlash qin saratonini profilaktikasi uchun eng samarali usullardan biri hisoblanadi, xususan, 9–26 yoshdagi qizlar va yosh ayollar uchun tavsiya etiladi. Ayollar yiliga kamida bir marta Pap-test va kolposkopiya o'tishi lozim. Sigaret chekishni tashlash, sog'lom ovqatlanish, muntazam jismoniy faoliyat va xavfli jinsiy aloqalardan saqlanish qin saratonini rivojlanish xavfini kamaytiradi. Shu bilan birga, jamiyatda ayollarga qin saratonining belgilari, xavf omillari va erta tashxisning ahamiyati haqida ma'lumot berish muhimdir.

So'nggi yillarda qin saratonini aniqlash va oldini olish bo'yicha molekulyar diagnostika, biomarkerlar va genetik testlar keng qo'llanilmoqda. Telemeditsina va raqamli diagnostika orqali onlayn konsultatsiyalar va raqamli Pap-test tahlillari diagnostika jarayonini tezlashtiradi va ayollarning sog'lom turmush tarziga bo'lgan e'tiborini oshiradi. Shu bilan birga, diagnostik va profilaktik xizmatlarning ayrim hududlarda yetarli darajada rivojlanmaganligi, ayollarning muntazam tekshiruvlardan o'tmasligi, malakali mutaxassislar yetishmasligi va moliyaviy cheklovlar muammolar sifatida qolmoqda.

Qin saratonini erta aniqlashda bir qator muammolar mavjud. Birinchidan, ayollarning muntazam ginekologik tekshiruvlardan o'tmasligi diagnostik jarayonning samaradorligini kamaytiradi. Ikkinchidan, ayrim hududlarda malakali mutaxassislar va zamonaviy diagnostika vositalari yetishmasligi muhim to'siqdir.

Shu bilan birga, laboratoriyalar va tahlil natijalari sifati ham tashxis aniqligiga ta'sir qiladi, bu esa bemorlarning o'z vaqtida samarali davolanishiga to'sqinlik qiladi. Profilaktik chora-tadbirlar samaradorligi ham ba'zi qiyinchiliklarga duch keladi. Ko'plab ayollar HPVga qarshi emlashni qabul qilmaydi yoki yetarli ma'lumotga ega emas. Shu bilan birga, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish bo'yicha yetarli ishlar olib borilmaydi, bu esa kasallik xavfini oshiradi. Ijtimoiy va moliyaviy cheklovlar, jumladan, tibbiy xizmatlarga erkin kirishning cheklanganligi, profilaktik tadbirlarning qamrovini kamaytiradi.

Zamonaviy tibbiyotda qin saratonini aniqlash va oldini olishning samarali strategiyalari ishlab chiqilgan. Molekulyar diagnostika va biomarkerlar yordamida kasallikni erta bosqichda aniqlash imkoniyati oshmoqda. Telemeditsina va raqamli texnologiyalar diagnostika jarayonini tezlashtiradi va kengroq ayol auditoriyasiga xizmat ko'rsatadi. Shu bilan birga, aholini profilaktik tekshiruvlar va emlash bo'yicha o'qitish, malakali mutaxassislar tayyorlash va tibbiy xizmatlarning qamrovini kengaytirish muhimdir. Qin saratonini erta aniqlash va samarali profilaktika dasturlari kasallikni rivojlanishidan oldini olishda eng muhim omil hisoblanadi. Shu sababli, aholini tibbiy ko'rikdan muntazam o'tkazish, HPVga qarshi emlashni keng joriy etish, zamonaviy diagnostika vositalarini joriy etish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish zarur. Bu choralar qin saratonining tarqalishini kamaytirish va bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Xulosa.

Qin saratonining erta tashxislanishi va profilaktikasi ayollarda kasallikning tarqalishini kamaytirish va davolash samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Pap-test, HPV-test, kolposkopiya va biopsiya kabi diagnostika usullari qin saratonini erta bosqichda aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, HPVga qarshi emlash, muntazam ginekologik tekshiruvlar, sog'lom turmush tarzi va aholini tibbiy targ'ibot ishlari profilaktikaning asosiy komponentlari sifatida e'tiborga loyiqdir. Diagnostika va profilaktikada mavjud muammolar, jumladan, ayollarning muntazam tekshiruvdan o'tmasligi, malakali mutaxassislar va zamonaviy texnologiyalarning yetishmasligi

hamon dolzarb hisoblanadi. Shu sababli, qin saratonini erta aniqlash va oldini olish strategiyalarini takomillashtirish uchun molekulyar diagnostika, telemeditsina, raqamli texnologiyalar va profilaktik targ'ibot ishlarini kengaytirish zarur. Qin saratonini erta tashxislash va profilaktikasi bo'yicha zamonaviy yondashuvlarni joriy etish va mavjud muammolarni bartaraf etish ayollarning sog'lig'ini saqlash va hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. „Gynecologic Cancer“. Mount Sinai Hospital.
2. „About Gynecologic Cancers“. Foundation for Women's Cancer. 2016-yil 13-avgustda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2014-yil 21-iyul.
3. „Centralisation of services for gynaecological cancer“. The Cochrane Database of Systematic Reviews. № 3. March 2012. CD007945-bet. doi:10.1002/14651858.cd007945.pub2. PMC 4020155. PMID 22419327.
4. Kehoe, Sean (2006-12-01). „Treatments for gynaecological cancers“. Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology. Evidence-Based Gynaecology: Part II (inglizcha). 20-jild, № 6. 985–1000-bet. doi:10.1016/j.bpobgyn.2006.06.006. ISSN 1521-6934. PMID 16895764.
5. McTiernan, Anne; Irwin, Melinda; VonGruenigen, Vivian (2010-09-10). „Weight, Physical Activity, Diet, and Prognosis in Breast and Gynecologic Cancers“. Journal of Clinical Oncology. 28-jild, № 26. 4074–4080-bet. doi:10.1200/JCO.2010.27.9752. ISSN 0732-183X. PMC 2940425. PMID 20644095.
6. Webb, Penelope M. (2013-05-16). „Obesity and Gynecologic Cancer Etiology and Survival“. American Society of Clinical Oncology Educational Book. № 33. e222–e228-bet. doi:10.14694/EdBook_AM.2013.33.e222. ISSN 1548-8748. PMID 23714508.